

MÉLANGES ASIATIQUES

TIRÉS DU

BULLETIN HISTORICO-PHILOLOGIQUE

DE

L'ACADÉMIE IMPÉRIALE DES
SCIENCES

DE

ST.-PÉTERSBOURG.

Tome I.

2me LIVRAISON.

Avec une planche lithographiée.

(Prix: 40 Cop. arg. — 14 Ngr.)

St.-Pétersbourg,

de l'Imprimerie de l'Académie Impériale des Sciences.

1850.

Se vend chez M. *Eggers et Comp.*, libraires, Commissionnaires de
l'Académie, Perspective de Nevsky, et à Leipzig, chez M.

Léopold Voss.

**BERICHT ÜBER EINE BÜCHERSENDUNG AUS CAL-
CUTTA. VON OTTO BOEHTLINGK. (Lu le 28
juin 1850.)**

Als ich im Jahre 1848 darauf antrug, dass mir eine bestimmte Summe zum Ankauf von Sanskrit-Werken, die in Indien erschienen waren, zur Verfügung gestellt würde; ging die Klasse bereitwillig darauf ein und ermächtigte mich, mit Herrn C. E. Schöne in Calcutta dieserhalb in Verbindung zu treten. Herr Schöne, in St. Petersburg geboren, aber seit einer Reihe von Jahren in Calcutta etablirt, hatte mir schon bei einem Besuch hierselbst im Jahre 1847 seine Vermittelung auf das Freundlichste angeboten und hat jetzt durch die That bewiesen, dass er für die Akademie gern Zeit und Mühe zum Opfer bringe. Die erste Sendung, die schon im vergangenen Herbst in Hamburg angekommen war, aber wegen zu vorgerückter Jahreszeit zu Wasser nicht weiter befördert werden konnte, ist dieser Tage glücklich hier angelangt. Sie enthält 73 Sanskrit-Werke und 3 Werke über muhammedanisches Recht, die mein geehrter College Dorn für das Asiatische Museum zu besitzen gewünscht hatte. Beim Ankauf der Sanskrit-Werke ist Herrn Schöne der gelehrte Secretair der Asiatischen Gesellschaft von Bengalen, Herr Dr. E. Röer, mit seiner Sachkenntniss an die Hand gegangen. Das grosse encyclopädische Werk *Çabda-kalpadruma* bringt der gelehrte Verfasser desselben, Râdhâ-kântadeva, der Akademie zum Geschenk. Die Akademie ist dem freigebigen Inder für dieses Geschenk um so mehr ver-

pflichtet, als das Werk eine grosse Seltenheit in Europa und durch den Buchhandel gar nicht¹⁾ zu beziehen ist.

Ich lasse nun das vollständige Verzeichniss der angelangten Bücher hier folgen. Die Sanskrit-Werke sind nach Gildemeister's *Bibliothecae sanskritae sive recensio librorum sanskritorum hucusque typis vel lapide exscriptorum critici specimen* angeordnet. Die Titel solcher Bücher, die in dem eben genannten Werke genau beschrieben werden, sind nur ganz kurz mit Verweisung auf die No., unter der das Sanskrit-Werk besprochen wird, angegeben worden; dagegen habe ich bei Werken, die bei Gildemeister fehlen oder die, weil er sie nicht selbst in Händen hatte, von ihm nicht genau beschrieben werden konnten, ausführlicher sein zu müssen geglaubt.

A. Sanskrit-Werke.

Anthologiae.

1. Bibliotheca Indica. A collection of oriental works published under the patronage of the Hon. Court of Directors of the East India Company, and the superintendence of the Asiatic Society of Bengal. Edited by Dr. E. Röer. Calcutta: printed by J. Thomas, at the Baptist Mission press, Circular road. Vol. I. 1848. No. 1—3, January—March; No. 5—10, May—October. 8°. Der Asiatischen Gesellschaft von Bengalen verdanke ich den vollständigen Jahrgang 1848 (No. 1—12.) und die beiden ersten Nummern des Jahres 1849²⁾. 1848. No. 1—4. führt den besondern Titel: **माधवाचार्यकृतभाष्यसहित ऋग्वेदसंहितायाः प्रथमाष्टकस्य प्रथमावधि द्वितीयाध्याय पर्यन्तं**। The first two lectures of the Sanhita of the Rig Veda, with the commentary of

1) Das einzige Exemplar, das in den Handel gekommen und bis jetzt noch nicht verkauft zu sein scheint, wurde mir vor einigen Jahren zu einem so hohen Preise angeboten, dass ich den Ankauf desselben der Akademie nicht einmal zu empfehlen mir getraute.

2) Inzwischen ist auch die Akademie in den Besitz eines zweiten, vollständigen Exemplars gelangt.

Mádhaváchárya, and an English translation of the text. By Dr. E. Röer. Preface VII, Text ३३३, engl. Uebers. 32 Seiten. — 1848. No. 5 — 12. und 1849. No. 1. sind betitelt : सानन्दगिरिकृतटीकशाङ्करभाष्यसम्बलित बृहदारण्यकोपनिषत् । The Brihad Aranyaka Upanishad, with the

commentary of Sankara Áchárya, the gloss of Ánanda Giri, and an English translation of the text and commentary. By Dr. E. Röer. Enthält auf ८५६ Seiten die *Upanishad*, das *Bhášhya* und die *Tíká* aber nicht bis zu Ende. Die Uebersetzung verspricht der Herausgeber nach völligem Abdruck des Textes zu geben. — 1849. No. 2. ist betitelt :

सानन्दगिरिकृतटीकशाङ्करभाष्यसम्बलितहान्दोग्योपनिषत् । The Chandógya Upanishad, with the commentary of Sankara Áchárya, and the gloss of Ánanda Giri. Edited by Dr. E. Röer. ३६ Seiten Sanskrit-Text. Haupt- und Nebentitel sind überall auf der vordern Seite des Umschlags vereinigt, ein reiner Titel fehlt.

2. संस्कृतपाठोपकारक तत्वबोधिनी पाठशालार निमित्ते ग्रन्थ-
क्षदिगेर अनुमति द्वारा तत्वबोधिनी यन्त्रालय हस्त मुद्रित
हस्त । कलिकाता १४ अषाठ १७६७ शक । 8°. 65 Seiten
in beng. Schrift. Zerfällt, wie das bei Gildemeister unter
No. 44. besprochene Werk, in 5 Theile, mit denselben Ti-
teln. Auf मोहमुद्गरश्लोकाः folgen 8 भर्तृहरिश्लोकाः und
zuletzt महानिर्व्वीणातन्त्रं in 33 Çloka's.

Mahábhárata.

3. भगवद्गीता mit Çrídharasvámin's Commentar. Calc. 1832.
Gild. No. 115.

Purána.

4. स्वप्राध्याय aus dem *Brahmavaivarta*. Calc. 1835. Gild. No.
127. In der 2ten Zeile ist bei Gild. zu lesen : çrîmadana-
mohanadeva, in der 6ten síla st. sala.

Poesis dramatica.

5. अभिज्ञानशकुन्तलनाम नाटकं । Gild. No. 190.
6. प्रबोधचन्द्रोदयनाटकं । Gild. No. 215.
7. Mahá-Nátaka, a dramatic history of king Ráma, by Hanúmat : translated into English, from the original Sanskrita, by Mahá-Rája Káli-Krishna Bahádur, C. M. R. A. S., etc. etc. Calcutta : printed by N. Robertson and Co. at the Columbian press, No. 65, Cossitollah. 1840. Das 2te Blatt enthält die Dedication an die Königin Victoria, I—IV Preface, VI Principal characters of the drama, 1—101 die Uebersetzung; zuletzt die Errata. Hierauf ein Sanskrit-Titel: श्रीमन्महानाटकः अर्थात् वीरश्रीयुत नृपति रामचन्द्रचरित श्रीमद्भूमता विरचितग्रन्थः इदानीन्तु मूलसंस्कृताद्भूत्य तदर्थेङ्गण्डीय भाषया शोभावान्तरस्थ श्रीलश्रीयुत महाराज कालीकृष्ण बाह्यादरेण अनुवादितः । नगरवर कलिकातान्त-
र्गत सारसंग्रह्यंत्रे श्रीनवकृष्ण सरकारेण मुद्राङ्कितः । Auf d. folgenden Bl. die Sanskrit-Dedication an die Königin; die भूमिका und die महानाटक रङ्गस्थलीस्थ पात्रादीनामनुक्रमणिका nehmen je 1 Seite ein, der Text umfasst 101, das Druckfehlerverzeichniss 5 Seiten. 8°. Gild. No. 220.

Fabulae et narrationes.

8. श्रीश्री दुर्गा । शरणां । हितोपदेश । अर्थात् । पण्डितवर विष्णु शर्म संगृहीत मित्रलाभ सुकृद्देद विप्रकृतसन्धि विषयक प्रस्तारिष संस्कृत ग्रन्थ एवं गौडीय साधु भाषाय तदीयार्थ । कलिकाता नगरे समाचार चन्द्रिका यत्रे मुद्राङ्कित कृत । १२५५ साल । Printed by R. Rodrigues, at the Sumachar Chundrika press. 8°. 463 Ss. (von 456 eine Verwirrung in der Pagination) in bengal. Schrift.

Lexica.

9. अमरकोष । Gild. No. 256, wo Zeile 3. statt *ratna* zu lesen ist *ratana*.
10. शब्दकल्पलतिका । Gild. No. 257, wo *muktavali* und *malikena virac'id* zu lesen ist.

Ars metrica.

11. वृत्तरत्नावली । Gild. No. 262. Vgl. *Journal asiatique*, IVe série, T. XI. Juin 1848. p. 516 — 527.
12. हन्दोमञ्जरी । Gild. No. 263, wo fälschlich *C'handomang'ari*: gedruckt ist.
Diese beiden Werke sind zusammen gebunden.

Ars rhetorica.

13. प्रशास्तिप्रकाशिका । Gild. No. 266.

Libri juridici et rituales.

14. मनुसंहिता mit *Kullaka's* Commentar. Calc. 1833. Gild. No. 290.
15. The institutes of Munoo, with the commentary of Koolook Bhuttu. मनुसंहिता तट्टीकाच मन्वर्यमुक्तावली नाम्नी श्री-कुल्लुकभट्टेन कृता श्रीरामपुरे मुद्रायन्त्रालये मुद्राङ्किता कश्चि । शकाब्दाः १७५६ । ३० १८३४ । Der 2te Titel ist ganz im Sanskrit und stimmt mit dem eben angeführten genau überein, nur dass nach der letzten Jahreszahl noch साल hinzugefügt wird. 8°. 466 Ss. mit zierlichen bengalischen Lettern. Fehlt bei Gild.
16. अङ्गिरःसंहिता । Gild. No. 297.
17. अत्रिसंहिता । Gild. No. 298.
18. आपस्तम्बसंहिता । Gild. No. 299.
19. उशनःसंहिता । Gild. No. 300.
20. कात्यायनसंहिता । Gild. No. 301.

21. गौतमसंहितेयं श्रीभवानीचरणवन्द्योपाध्यायेन वङ्गप्रयत्नतः संशोधनपूर्वकं कलिकातानगरे समाचार चन्द्रिकायत्त्रेण मुद्रिता । 10 Bl. Format, Papier und Schrift wie bei den vorangehenden. Am Ende : समाप्ता चेयं गौतमसंहिता । Die 1te Seite des 10ten Bl. enthält das Druckfehler-, die 2te das Inhaltsverzeichniss. Fehlt bei Gild.³⁾
22. दत्तसंहिता । Gild. No. 302.
23. पराशरसंहिता । Gild. No. 303.
24. यमसंहिता । Gild. No. 304. Auf der letzten Seite, in der Mitte : समाप्तेयं यमसंहिता ।
25. याज्ञवल्क्यसंहिता । Gild. No. 305.
26. लिखितसंहिता । Gild. No. 306.
27. वशिष्ठसंहितेयं श्रीभवानीचरणवन्द्योपाध्यायेन वङ्गप्रयत्नतः संशोधनपूर्वकं कलिकातानगरे समाचार चन्द्रिकायत्त्रेण मुद्राङ्किता । 12 Bl. Format, Papier und Schrift wie bei den vorhergehenden. Die 1te Seite des 12ten Bl. giebt das Inhaltsverzeichniss, das 2te ist leer. Fehlt bei Gild.
28. विष्णुसंहिता । Gild. No. 307. Statt *penultimam* ist bei Gild. *ultimam* zu lesen.
29. वृहस्पतिसंहिता । Gild. No. 308.
30. व्याससंहिता । Gild. No. 309.
31. शङ्खसंहिता । Gild. No. 310.

3) Die drei bei Gildemeister fehlenden *Saṁhitā's*, nämlich die des Gautama, Vaçishtha und Çâtâtapa, werden, wie ich aus einer, den neuesten Heften der *Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* und der *Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaften* beigelegten Bücheranzeige ersehe, von H. B. König in Bonn zum Verkauf ausgeben. Die 16 von Gildemeister aufgeführten *Saṁhitā's* bespricht Stenzler in einem höchst lehrreichen Artikel (*Zur Literatur der Indischen Gesetzbücher*) in Weber's *Zeitschrift: Indische Studien*, zweites Heft, S. 232 — 246.

32. शातातपसंहितेयं श्रीभवानीचरणवन्द्योपाध्यायेन वङ्गप्रयत्नतः संशोधनपूर्वकं कलिकातानगरे समाचार चन्द्रिकायत्नेण मुद्रिता । 6 Bll. Format, Papier und Schrift wie bei den vorhergehenden. Die 1te Seite des letzten Blattes schliesst mit den Worten: समाप्ता चेयं शातातपसंहिता । Die letzte Seite giebt das Inhaltsverzeichnis. Fehlt bei Gild.
33. सम्वत्ससंहिता । Gild. No. 311.
34. ह्यारोतसंहिता । Gild. No. 312.
35. निर्णयसिन्धु । Gild. No. 318.
36. Institutes of the Hindoo religion, by Rughoo Nundun. Vol. I. und II. Gild. No. 319. Der 2te Bd. enthält 376, nicht, wie Gildemeister angiebt, 316 Seiten.
37. तिथितत्व । Gild. No. 320.
38. श्राद्धतत्व । Gild. No. 321.
39. श्राद्धिकतत्व । (bei Gild. *Ahnika* —) Gild. No. 322.
40. प्रायश्चित्ततत्व । Gild. No. 323.
41. ज्योतिस्तत्व । Gild. No. 324.
42. मल्मासतत्व । Gild. No. 325.
43. संस्कारतत्व । Gild. No. 326.
44. एकादशीतत्व । Gild. No. 327.
45. उद्वाकृतत्व । Gild. No. 328.
46. व्रततत्व । Gild. No. 329.
47. दायतत्व । Gild. No. 330.
48. व्यवहारतत्व । Gild. No. 331.
49. प्रुद्धितत्व । 72 Bll. Fehlt bei Gild.⁴⁾.

4) *Cuddhi*-, *Krtja*-, *G'alâçajotsarga*- und *Dikshâ-tattva*, die bei Gildemeister fehlen, können durch H. B. König bezogen werden. No 60 fehlt auch bei König: dagegen sind im König'schen Bücherverzeichnis *Divja*- und *Dâja-tattva* irrthümlich als bei Gildemeister fehlend verzeichnet.

50. वास्तुयागतत्त्व । Gild. No. 332.
51. कृत्यत्त्व । 25 Bl. Fehlt bei Gild.
52. यनुर्वेदिश्राद्धत्त्व । (auf d. Titelbl. : श्राद्ध^o) Gild. No. 333.
53. देवप्रतिष्ठात्त्व । Gild. No. 334.
54. जलाशयोत्सर्गतत्त्व । 7 Bl. Fehlt bei Gild.
55. ह्न्दोगवृषोत्सर्गतत्त्व । Gild. No. 335.
56. श्रीपुरुषोत्तमतत्त्व । Gild. No. 336.
57. दिव्यत्त्व । Gild. No. 337.
58. मठप्रतिष्ठात्त्व । Gild. No. 338.
59. प्रूद्रकृत्यविचारणात्त्व । Gild. No. 339.
60. ऋग्वेदिनां वृषोत्सर्गतत्त्व । 7 Bl. Fehlt bei Gild.
61. यनुर्वेदिवृषोत्सर्गतत्त्व । Gild. No. 340.
62. दीक्षात्त्व । 7 Bl. Fehlt bei Gild.
63. व्यवस्थार्त्नमाला । Gild. No. 350, wo statt pp. 113. zu lesen ist pp. 130.
64. विवादचिन्तामणि । Gild. No. 351.
65. कामरूपयात्रापद्धति । Gild. No. 354. In der zweiten Zeile auf S. 142. ist *septem* statt *sex* zu lesen.
66. रुद्रचण्डी । Gild. No. 355.
67. पञ्चपत्ति । Text und Commentar. Gild. No. 356. In der vorletzten Zeile ist nach *c'andra* bei Gild. ausgefallen *c'akra* *kravartiya*. Vor *haila* (in der letzten Zeile) ist kein *Visarga* im Original.

Disciplinae mathematicae.

68. The Lilavati. A treatise on arithmetic and mensuration, done into Hindi from the Sanskrit of Bhaskara Acharya. By the Rev. J. J. Moore, with the assistance of Balajee Diekshit of Bijawar, and other learned natives. Calcutta : printed for the Agra school-book Society, at the Baptist Mission press, Circular road. 1846.

2ter Titel : भाषा लीलावती । गणित और क्षेत्र व्यवहारमें भास्कराचार्य कृत संस्कृत लीलावतीसे आगरा स्कूलबुक सोसईटीके लिये श्रीयुक्त पादरी ज्ञान जेम्स मोर साहिबने उलथा की । बिजावरनिवासी वालाजीदीक्षित और और पंडितोंकी सहायतासे । कलकत्तेमें वप्टिष्ट यंत्रालये हापी गई । १८४६ । 6 Ss. Inhaltsverzeichnis, S. 1—202. Text, S. 203. und 204. Druckfehlerverzeichnis.

69. The Beej Gunita. A treatise on Algebra, forming the second portion of the Siddhant Shiromuni, by Bhaskara Acharya, Published under the authority of the Agra school-book Society. Calcutta : printed at the Baptist Mission press, Circular road. 1846. Es folgt auf VI Ss. eine Preface, unterschrieben von J. J. Moore, hierauf der Titel : वीजगणितं ॥ श्रीमद्भास्कराचार्यविरचितं ॥ hierauf wiederum ein Titel : वीजगणितं ॥ श्रीमद्भास्कराचार्यविरचितं ॥ कलिकाताख्यपत्तने वैप्टिष्टयंत्रालये मुद्रितं ॥ आगरा स्कूलबुकसोसईटीकृते श्रीमत्पादरी ज्ञान् जेम्स (sic) मोर साहिब भूपतेरनुज्ञया । Dann 1 S. Inhaltsverzeichnis, 130 Ss. Text, 2 Ss. Druckfehlerverzeichnis. Fehlt bei Gild.
70. The Gunitadhia, or a Treatise on Astronomy with a commentary entitled The Mitacshara, forming the third portion of the Siddhant Shiromuni : by Bhaskara Acharya. 1842. Gild. No. 362, wo vor वैप्टिष्ट (in der vorletzten Zeile des Sanskrittitels) ausgelassen ist कलिकातायां.
71. The Goladhia : a Treatise on Astronomy, with a commentary entitled The Mitacshara, forming the fourth and last chapter of the Siddhant Shiromuni. By Bhaskara Acharya. 1842. Gild.No.363. Statt skula ist bei Gild. zu lesen skūla.
72. The Grahlāghava : a Treatise on Astronomy with a commentary by Mallāri (so und nicht Mallāri, wie Gild. hat). Gild. No. 365. Statt skula ist hier skūla und statt vasinā (S. 145. ult.) — vāsina zu lesen.

Encyclopaedia.

73. Rādhākāntadeva's Ābdakalpadruma. Vol. I—VI. Gild. No. 370. Der VI. Bd., den Gildemeister noch nicht kennt, führt den Titel : शब्दकल्पद्रुमः अर्थात् एतद्देशस्थ समस्त कोषाशेषशास्त्र⁵⁾ सङ्गलिताकारादिवर्णा क्रमविन्यस्त शब्द तल्लिङ्ग नानार्थ पर्याय प्रमाण प्रयोग धातु तदनुवन्धाभियेय सहित तत्तच्छब्द प्रसङ्गेत्थित वेद वेदाङ्ग पुराणोत्तिहास सङ्गीत शिल्प उपकारशास्त्र ज्योतिस तन्त्राख्यान⁶⁾ काव्यालङ्कार च्छन्दः प्रभृति नाम लक्षणादाकरणा द्रव्यगुणा रोगनिदानौषध स्मृत्युक्त व्यवस्थादि संयुक्त सर्व्वदर्शन मतानुसारि संस्कृताभिधानग्रन्थः ।

तत्र षष्ठकाण्डः

रात्रश्रोत्राद्याकान्तवाह्यङ्गरेण⁷⁾ विरचितः

१७७० सप्तत्यधिक सप्तदशशत शकाब्दे कलिकाताख्यानगरे स्वीययत्ने श्रोत्राणाकृत्तनागेन मुद्राङ्कितः । Geht von S. ५०७५ bis ६१७५, von श bis सीङ्गण्डः ।

B. Arabische Werke.

1. Futawa Qazee Khan, on the Institutes of Aboo Haneefa. Calcutta 1835. 4 voll. 8°.
2. فصول عمادی (Fuzool Emadee). Calcutta 1827. 2 voll. 8°.
3. The Hidayah, with its commentary called the Kifayah. Published by Abdool Mujeed. Calcutta 1831 — 1834. 4 voll. 4°.

5) Auch die frühern Bände haben *kosha* und nicht *kopa*, wie Gild. schreibt.

6) Der 3te Bd.: ज्योतिस्तन्त्राख्यान, bei Gild.: *gyotisatrākyāna*.

7) So auch im IV. und V. Bande, bei Gild.: *vahadurana*.